

Guia didàctica

MILLORS AMIGUES

(QUASI SEMPRE)

Guia elaborada per Brenda Bellorin · © Editorial Flamboyant

Flamboyant

MILLORS AMIGUES

L'amistat és un dels vincles més forts que hi pot haver. Pot ser sorprenentment sòlid i durador. Podem descobrir les bondats (i dificultats) d'aquest tresor des d'edats ben primerenques. L'àlbum que tenen entre mans introdueix, amb molt poques paraules i amb imatges expressives i carregades d'emoció, les riqueses i complexitats d'aquest tipus de relació, alhora que ofereix una educació visual i sentimental.

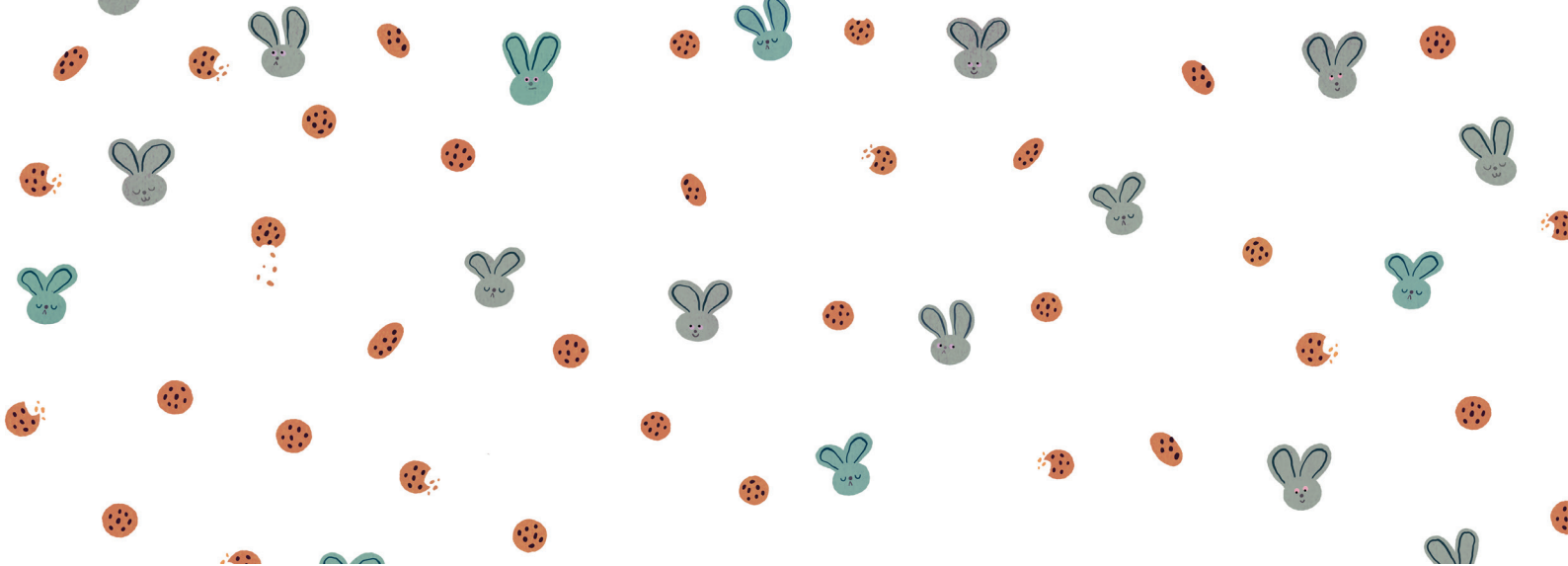
QUÈ SABEM?

ABANS DE LA LECTURA

Aquest àlbum diu molt amb molt poc a través de l'ús de recursos visuals. Sense llegir el text podem saber molt sobre la història i els personatges. Convidar els lectors a descobrir com les il·lustracions expliquen amb les imatges coses que habitualment expressem amb paraules pot ser un repte d'interpretació visual divertit i una manera d'aprendre a enfocar la mirada des de ben petits, així com una oportunitat per conversar sobre les emocions a partir de les imatges.

Convideu els infants a mirar amb deteniment la coberta del llibre i a comentar què poden anticipar de la història. **Quina relació hi ha entre el joc de mirades de les nenes, la seva expressió corporal i el títol? Per què sembla que ens observin i les seves mirades no es troben?** Els creuaments de mirada generalment serveixen per representar connexió i empatia (també quan es mira al lector). **És possible que aquestes amigues es trobin en un parèntesi de «quasi sempre»?** Què diuen els seus cossos i el fet que els elements del fons siguin amb prou feines ombres?

Atureu-vos a les guardes. A diferència de la majoria dels llibres per a adults, moltes de les guardes dels àlbums infantils conviden el lector a endinsar-se en la història fins i tot abans que comenci, i generalment ofereixen pistes i picades d'ullet que poden resumir aspectes clau del relat o dir-nos alguna cosa de la veu que conta o dels personatges. Que els infants es fixin en aquestes pistes permet iniciar una mena de joc narratiu detectivesc que els va introduint en l'art de detectar indicis i correlacions. **Per què les guardes tenen motius de galetes i conills? Quines pistes ens dona?** Suggeriu-los que estiguin pendents de si aquests elements reapareixen al llarg del llibre i de quan ho fan.

El mateix que passa amb les guardes tendeix a succeir amb la portada i la portadella. A **Millors amigues (quasi sempre)** el joc és molt intel·ligent perquè entre les dues pàgines es construeix un minirelat que resumeix la idea general del llibre amb una seqüència de tres imatges. Aprofiteu aquesta seqüència per preguntar altra vegada de què pensen que tractarà el llibre.

1. Trobada de dos:
inici de l'amistat

2. Amistat en tota
la seva esplendor

3. Desavinences,
distanciament

També pot ser d'interès en aquesta exploració inicial fixar-se en la **contracoberta** en contraposició amb la **coberta**. D'alguna manera, proposen una lectura invertida del relat: la contracoberta recrea el començament de l'amistat de les nenes, mentre que la portada representa el conflicte, les desavinences.

Ho deuen haver fet expressament?

La història se centrarà en el conflicte?

Què ens diu la contracoberta de la relació entre les dues nenes i com se'ns explica?

Com s'expressa la proximitat o el distanciament entre les amigues?

LLEGIM I MIREM DURANT LA LECTURA

Un xic d'educació sentimental i visual alhora. Els moments de conflicte i d'harmonia entre les dues amigues es narren des del punt de vista d'una d'elles. És molt probable que els lectors es reconguin en aquesta història, ja que segurament a la seva edat ja han experimentat, com fan les nenes del llibre, la felicitat del compartir, l'alegre complicitat de jugar amb un bon amic, l'ansietat de la separació, el dolor per la incomprensió de l'altre, la tristesa i la inseguretat que proporciona el silenci dels altres quan no ens el sabem explicar, el patiment que suscita l'egoisme dels altres i el desconeixement a què apel·lem si els egoistes en qüestió som nosaltres.

Totes aquestes emocions s'exploren en les imatges i el text se centra en les accions, cosa que és prou peculiar o especial si tenim en compte que convencionalment els aspectes dels relats que es vinculen amb el món emocional i són del camp de les idees solen explicar-se amb paraules i no amb imatges, perquè les emocions són abstractes i no pertanyen tant al terreny del camp visual.

Millors amigues (quasi sempre) pot ser una oportunitat per posar en paraules emocions de les quals és difícil parlar. Justament perquè el text no en diu res, el lector pot donar-hi una explicació. Durant la lectura o en una relectura, feu preguntes sobre què deuen sentir la protagonista i la seva amiga i, quan l'alumnat respongui, pregunteu què els ha fet pensar això. Segurament assenyalaran aspectes relacionats amb els jocs de mirades, l'expressió corporal, la proximitat o la distància entre els personatges, així com el punt de vista o enquadrament de la il·lustració. Tots aquests recursos són metàfores visuals, que porten allò abstracte al terreny del que és observable. Parleu-ne.

A més d'explicar-nos amb imatges exteriors coses que són del món interior, aquest àlbum també se serveix de jocs de diagramació (moltes o poques escenes en una mateixa doble pàgina; disposició dels personatges i els elements a la pàgina) i de punt de vista (contrapicats, jocs de zoom...) per indicar-nos el pas del temps, la intensitat i freqüència de les activitats que comparteixen les nenes o el nivell de camaraderia o distanciament entre elles. Parleu sobre com aquests recursos reforcen, amplien o presenten desacords amb la narració textual.

Aquí, els escriptors estan separats; no es creuen la mirada (la protagonista mira expectant i la Martina ni la veu). Sembla que les veiem des d'angles diferents, potser per mostrar la distància emocional entre elles.

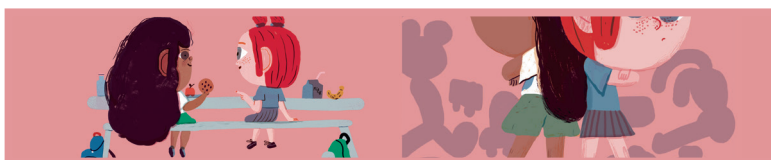
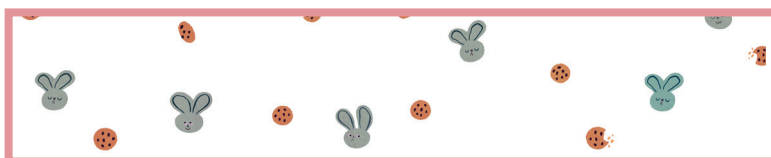
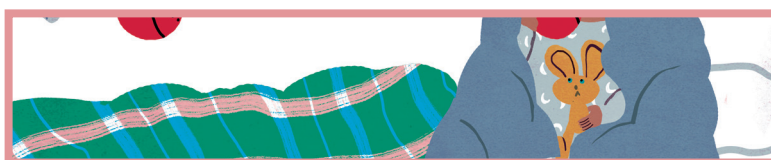

COMPARTIM DESPRÉS DE LA LECTURA

Després de llegir aquest àlbum, convida els detectius narratius a recapitular; a veure com tot es relaciona. No t'oblidis de reprendre les observacions que hagin sortit en les converses anteriors per desxifrar on encaixen les pistes de la coberta, les guardes, la portada i la portadella.

Poden seguir el rastre del conill, per exemple.

Una manera simpàtica de recapitular és intentar explicar la història al revés, a partir de les imatges. Potser, com que les amistats (fins i tot les més fortes) són cícliques, aquest relat es pot llegir en sentit contrari sense massa problema. Aproveiteu aquest últim joc per reflexionar sobre l'amistat i sobre com els alts i baixos són propis de les relacions humanes i les fan riques, malgrat que a vegades ho passem malament. No passa res si no som les millors amigues tota l'estona, sempre que puguem reprendre l'amistat. A vegades, com en els llibres, descobrim més coses sobre nosaltres mateixos i sobre els altres quan ens tornem a mirar les coses i en fem més d'una lectura.

A continuació, compartim tres activitats que es poden fer després de la lectura del llibre.

ENTREVISTES A GRANS AMIGUES

Edats	De 6 a 8 anys
Materials	Llapis i papers. Opcional: telèfons o gravadores, ordinador i projector o impressora.
Àrees de coneixement	Educació per al desenvolupament personal i la ciutadania, llengües i coneixement del medi social i cultural
Objectius	Aprofundir en el tema de l'amistat entre dones recollint el testimoni de persones properes. Familiaritzar-se amb el gènere periodístic de l'entrevista. Aprendre sobre el procés d'edició d'una història. Exercitar-se en competències expositives parlant en públic.
Durada	2 sessions presencials i temps fora de classe per fer l'entrevista.

Desenvolupament

Proposeu als infants de continuar descobrint històries d'amigues entrevistant les seves mares, àvies o germanes a casa. En aquesta primera sessió podeu preparar les preguntes. Exemples:

- Qui és la teva millor amiga?
- Com va fer-vos amigues?
- Tens alguna anècdota divertida de totes dues?
- Has tingut altres millors amigues?
- Segueixes en contacte amb la teva millor amiga de l'escola?
- Per què és la teva millor amiga?

Què més els agradaria saber d'aquestes grans amigues? Només ho han d'afegir a la llista de preguntes!

Poden enregistrar l'entrevista amb un telèfon o una gravadora per tal que els sigui més fàcil recordar què els expliquen. Un cop feta l'entrevista hauran d'escollir una anècdota per compartir amb la resta de la classe. L'hauran de compartir oralment, però, amb l'ajuda d'una persona adulta, poden complementar la presentació projectant fotos o un dibuix sobre alguna cosa que els hagin explicat, si és que tenen les imatges en digital o les han pogut escanejar.

Els dibuixos i fotografies recopilats també poden servir per fer un mural dedicat a l'amistat.

ARA QUE HO EXPLIQUI LA MARTINA

Edats	De 8 a 9 anys
Materials	Pissarra i guix (o retoladors), paper, tisores, llapis i colors.
Àrees de coneixement	Llengua i literatura
Objectius	Ampliar els coneixements literaris aprofundint en el funcionament del punt de vista i la veu en una narració. Exercitar l'observació i la capacitat de llegir imatges, i posar-les al servei de la interpretació i la creació literària.
Durada	1 sessió.

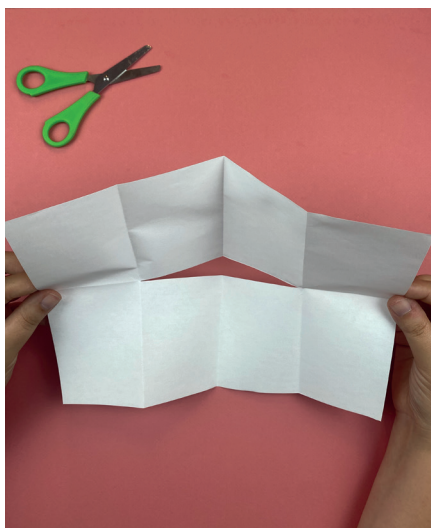
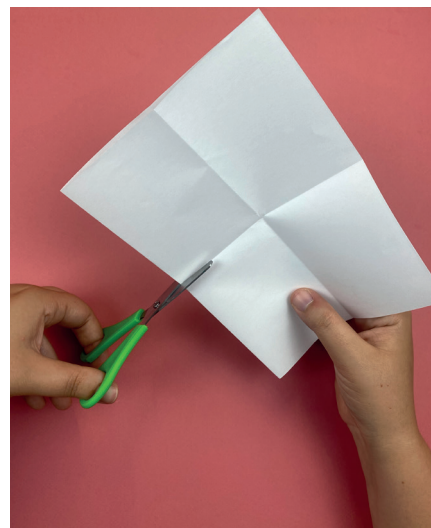
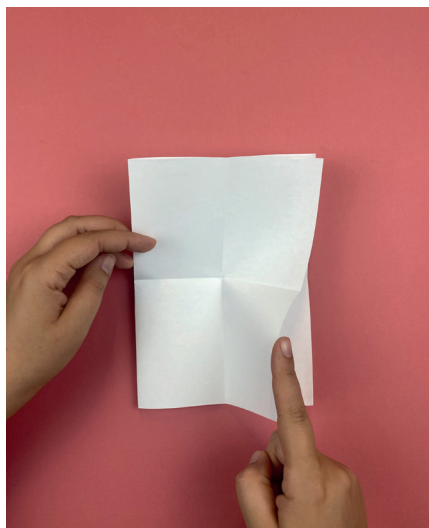
Desenvolupament

Inicieu una conversa amb els infants sobre el punt de vista. **Qui explica la història?** **Com ho sabem?** Segurament, el conte seria molt diferent si l'expliquéss la Martina. Repasseu tots junts les pàgines on queda més clar que la narració dels fets depèn del punt de vista de la protagonista (per exemple, quan s'està preguntant per què s'ha enfadat la Martina o les pàgines on la Martina no apareix, que evidencien que caldria substituir-les per altres imatges i situacions). Després, proposeu-los que expliquin la història d'aquestes millors amigues, però des de la perspectiva de la Martina.

Feu una pluja d'idees sobre què seria diferent si ho expliqués la Martina (per exemple, assenyaleu que caldria posar-li nom a la protagonista del conte, ja que no sabem com es diu perquè ella és la narradora). Aproveiteu el context d'aquesta activitat per parlar de com generalment no hi ha només una sola història, sinó moltes, i depenen de qui les explica. Això us permetrà parlar de la perspectiva narrativa però també seguir aprofundint en l'educació sentimental, ja que segurament parlaran de com en les relacions cadascú es fa sempre una idea diferent del que passa i això pot provocar malentesos.

Doneu a cadascú un full de paper i tisores. Tot seguit, hauran de fer un llibre artesanal seguint les indicacions següents:

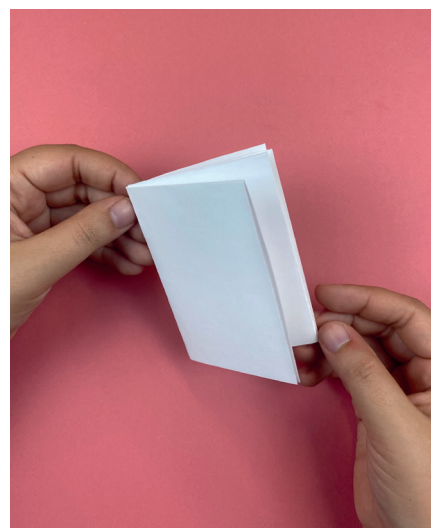

Plegueu el paper tres cops fins que queedin 8 parts iguals.

Plegueu-lo per la meitat i retalleu-lo amb les tisores com indica la imatge. El tall ha de quedar al centre del full, un cop desplegat.

Plegueu-lo com indica la imatge. Ha de quedar en forma de creu.

Tanqueu el llibret. Ja està llest!

El llibre serà *Millors amigues (segons la Martina)*, i cadascú hi escriurà i dibuixarà una versió amb la Martina com a protagonista.

MIRA, I EXPLICA'M COSES D'ELLA

Edats	De 7 a 8 anys.
Materials	Pissarra i guix (o retoladors). Opcional: ordinador, escàner i projector.
Àrees de coneixement	Llengua i literatura
Objectius	Entendre com funciona la caracterització dels personatges als àlbums, i com es reparteixen les tasques narratives text i imatge. Exercitar l'observació i la capacitat de llegir imatges i posar-les al servei de la interpretació i creació literària.
Durada	1 sessió.

Desenvolupament

A diferència dels llibres sense imatges, als àlbums les il·lustracions acostumen a fer-se càrrec de les descripcions. Sabem moltes coses sobre els personatges i els espais a partir del que ens expliquen les imatges, sense necessitat que hi intervinguin les paraules.

En les il·lustracions del llibre hi ha moltes pistes sobre la personalitat i els gustos de la protagonista i narradora del conte. Convideu els infants a descobrir aquestes pistes per fer, entre tots, una descripció de la nena.

Demaneu als infants que estiguin molt pendents de la informació sobre la protagonista que ofereixen les imatges. Podeu projectar una digitalització del llibre, si disposeu d'aquest recurs; si no, simplement mostreu les imatges de l'àlbum sense llegir-lo amb la missió conjunta d'estar alerta a aspectes com l'aparença física, la manera de vestir,

els gestos, les joguines, la decoració de l'habitació, etc. Aneu apuntant a la pissarra totes les coses que vagin sortint en aquest procés i que puguin servir per descriure la protagonista. L'activitat també es pot fer centrant-vos en una sola imatge com, per exemple, la de la nena a l'habitació.

